

Fotosensibiliteit bij schapen

De Veekijker ontving in de nazomer van 2019 meerdere meldingen van schapen met verschijnselen van fotosensibiliteit. Het betrof zowel volwassen dieren als lammeren. Een duidelijke oorzaak voor de verschijnselen bleef uit. Afgelopen zomer kwamen er opnieuw meldingen binnen van soortgelijke, soms ernstige klachten. Daarom is een onderzoek gestart.

Opmerkelijk is dat schapen plotseling dikke koppen vertonen, al dan niet gepaard gaand met extreme jeuk. Daarnaast kan er irritatie van de huid rondom de ogen en op de oorbasis ontstaan, waarbij de huid in een later stadium zelfs afsterft en loslaat. Sommige dieren ontwikkelen ook gele slijmvliezen door ontstane leverschade.

Samen werken aan meer inzicht

Het verschijnsel fotosensibiliteit is niet nieuw, maar toch is het aantal meldingen en de beschrijving ervan opvallend. Fotosensibiliteit kent verschillende oorzaken, zoals opname van planten als Sint-Janskruid, Jacobskruid, boekweit of blauwalgen. Maar ook door medicijnen, leverbot, mycotoxinen geproduceerd door schimmels en ernstige cobaltdeficiëntie. In de meeste gevallen gaat leverschade vooraf aan fotosensibiliteit. Om een beter beeld te krijgen van de mogelijke oorzaak en de mate van voorkomen is contact gezocht met houders en dierenartsen die schapen met fotosensibiliteit herkenden. Dankzij deze samenwerking is er nu een beter inzicht van het klinisch beeld. Daarnaast is aanvullend bloedonderzoek gedaan om de leverfunctie te beoordelen, zijn er dieren ingestuurd voor pathologisch onderzoek en zijn grasmonsters onderzocht.

Eerste bevindingen

De eerste bevindingen van dit onderzoek laten zien dat de oorzaak van de problemen zeer waarschijnlijk te relateren is aan sporidesmin. De schapen en lammeren hebben in de wei hoogstwaarschijnlijk het schimmeltoxicine sporidesmin opgenomen, wat wordt geproduceerd door de schimmel *Pithomyces chartarum*. Deze schimmel groeit goed op dood plantmateriaal in de grasmat onder warme vochtige omstandigheden (meer dan 90 procent luchtvochtigheid) als gedurende minimaal tien dagen de minimumdagtemperatuur boven de twaalf tot vijftien graden Celsius blijft. Het risico op schimmelgroei is aanwezig wanneer door warmte en droogte veel dood plantmateriaal in de weide is, het gras kort is gegraasd en er een warme en vochtige periode volgt. Als het dier de schimmelsporen van *Pithomyces chartarum* opneemt, ontstaat pithomycotoxicosis omdat in het dier mycotoxine sporidesmin vrijkomt. Dit mycotoxine wordt honderdvoudig geconcentreerd uitgescheiden met de gal en is erg schadelijk voor het galgangweefsel. Uit bladgroen (chlorofyl) wordt in de pens van herkauwers de stof fytoporfyrine gevormd. Normaal gesproken wordt deze stof in de lever omgezet en uitgescheiden met de gal. Bij een leverfunctiestoornis vindt deze uitscheiding niet of verminderd plaats en treedt fotosensibilisatie van de huid op.

Helpt u mee?

Met onderzoek komen niet alleen meer antwoorden, maar ook meer vragen. Verder onderzoek moet helpen verklaren waarom we dit ziektebeeld sinds twee jaar opmerken. Om de ervaringen van veehouders omtrent deze aandoening te polsen, hebben we een enquête opgesteld. U bent van harte uitgenodigd om deze in te vullen, wie weet komen we gezamenlijk tot een antwoord! www.formdesk.com/royalGD/fotosensibiliteit-schapen

Al sinds 2002 houdt Royal GD zich intensief bezig met de uitvoering van de diergezondheidsmonitoring in Nederland. Hiervoor werken wij nauw samen met onder andere de diersectoren, de zuivel, het ministerie van LNV, dierenartsen en veehouders. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert. Samen werken we aan diergezondheid in het belang van dier, dierhouder en samenleving.